

РЕЦЕНЗИЯ

От Проф. Юлия Мутафова-ЗАБЕРСКА

относно

Конкурса за заемане на академичната длъжност "ДОЦЕНТ"

по Професионално направление 7.6. СПОРТ, Специалност "Спорт" (Спортна психология),

обявен в Държавен вестник, брой 34, стр. 58-59, от 11.04.2023 г.,

с участник Евелина Андреева Савчева, доктор

Приветствам Гл.ас. Евелина Андреева Савчева, доктор за включването ѝ в обявения Конкурс! Представителката извадка от материали като изискване за допускане в настоящата процедура, ясно и категорично - количествено и качествено - документира нейния богат, изпълнен с творческа енергия опит на теоретик и практик – на съвременен спортен специалист, настойчиво разширяващ своята компетентност на най-високо професионално ниво.

Ярка илюстрация и зовящ пример за творческия ентузиазъм и инициативност на Евелина Савчева, докато е редовна студентка, са завършените специалности „Спортен. мениджмънт“ и „Спортна журналистика“; а след магистратурата и успешно защитената научно-образователната степен „Доктор“.

Смятам за напълно основателна заявката на Евелина Савчева за участие в настоящия конкурс: според лат. речник (1982, М.) понятието "Docent" означава „обучаващ и способен да оценява, да налага контрол и да управлява академичния процес“. Убедителни ще бъдат с представянето на следните основни характеристики в нейната работа до момента като Гл.ас.:

КАЧЕСТВО НА УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ. С богатия си състезателен, спортно-педагогически и преподавателски опит на спортен психолог Ев. Савчева е доказала уменията си, които притежава като спортен педагог и психолог. Емоционалният и научен, творчески климат, който тя създава при своите професионални контакти, заслужено ѝ отреждат уважението на всички в академичната ни общност. Още по време на докторантурата (в началото - като хонорован преподавател), тя успява да съчетава обучението със своята тренировъчна и състезателна дейност. Савчева съчетава оптимистичния си поглед към света със сериозно и отговорно осмисляне на трудностите в процеса на обучение като организира, предприема нужните мерки и оптимизира взаимодействието, общуването със студентите – образ на т.нар. „ХОМО ДРАЙВЪР“ - ръководителят с гъвкав, смесен стил на управление:

- води упражнения в бакалавърска степен в два факултета („Спорт“ и „Педагогика“) редовна и задочна форма и при активни спортисти;

- чете лекциите и упражненията в специалността „Спортен коментатор“, при три модула („Психология на комуникациите“, „Междупличностни умения“ и „Комуникативни умения“);

- ръководи три модула по СИД: един за редовни и задочни бакалаври, факултет „Спорт“ („Психология на тренировъчната дейност“) и два модула СИД при магистри, факултет „Спорт“: 1) „Психологически аспекти на спортната травма“ (специалност „Спортна психология“) и 2) по

програма „Младежки дейности и спорт“ („Жизнени умения за младежи чрез спорт“) - при редовна, задочна и дистанционна форма на обучение

В процеса на обучение Евелина Савчева съчетава спортно-педагогическото си майсторство и психологическа подготовка с доказан оптимален подход - възискателност и дисциплина. Тя успява да предизвика интереса и да насочва към самостоятелно творчество будните студенти - на двама от тях, защитили Дипломни работи, тя е Научен ръководител (2019, 2021).

Допълнително към преподавателската ѝ заетост (2021/22) е натоварването от семестриалните изпити, проверка на контролни, рецензии, консултации и ръководство на Дипломни работи, участие в експертни съвети, в проекти за нуждите на катедра „Психология, Педагогика и Социология“ и др.

НАУЧНО-ПУБЛИКАЦИОННАТА АКТИВНОСТ е отразена в представените Таблицы за отчет на научните показатели. Списъкът съдържа общо 13 труда: монография, университетски (електронен) учебник, 11 статии (5 на английски език, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световно известна база данни с научна информация и 6 доклада в нереферирани списания с научно рецензиране и в редактирани научни томовете). Водещ автор е на 7 от публикациите и втори - в четири; висока оценка заслужава да се даде и на участието ѝ като експерт в научно-приложни програми за изследвания и иновации - три научно-образователни проекта - един национален и два международни.

Творческият потенциал на Е. Савчева се обогатява и от дългогодишната ѝ - до днес - спортна кариера: тя е няколкократно Държавна шампионка („Славия“ и СКФ „Ескалбур“) като участник в няколко Балканиади и в редица Европейски, Световни купи и Първенства. И днес, като треньор на елитни спортисти и като преподавател, тя търси отговорите за решаване на важни спортни проблеми както в дългогодишния си спортно-състезателен опит, така и в компетентността си на спортен психолог. Насочена към интегрално изследване на психичните умения като основни фактори за „ефективното представяне в спорта“, Евелина Савчеваа помага и на своите възпитаници - бъдещите спортни специалисти - да открият „най-доброто в себе си“ за постигането на висока изява.

КАЧЕСТВО НА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ. Като треньор по фехтовка Колежката Савчева живее-твори с неутолима жажда за решаване на редица задачи и за реализиране на основни цели - духовни ценности за всеки спортист. С получените от нея резултати е постигнато динамично обогатяване на теорията на Спортната психология; последователно и системно многопосочните измерения се разгръщат и задълбочават във времето. Научните интереси на Евелина Савчева а интегрират творческите възможности за качество както на нейната непосредствена учебна работа със студентите, така и за допълване с нови знания теорията за спорта.

- методологически основателен е научният „старт“ на Савчева, заела се с адаптирането на редица класически тестове за български условия и тяхното експериментирание (с констатиращ и формиращ ефект), както и прилагането им в естествените условия на спортната подготовка при изследване на широк спектър от психични проблеми (2008, 2010, 2011);

- осъществена е солидна експериментална проверка и разкриване на влиянието на менталния тренинг за формиране на специфичните психични умения на състезатели по фехтовка от детско-юношеския национален отбор; приложен е нов вариант на програма за менталния тренинг като ефективен метод за психологична подготовка (2017, 2019).

- представен е комплексен социално-психологичен, системно-структурен, диференциран подход при анализа на резултатите, получени по време на тренировка и състезание относно специфичните особености, различията и зависимостта в проявата на редица психични умения като основа както за организацията и управлението на учебно-тренировъчния и състезателен процес, така и за личностното развитие на състезателите (напр., спортната увереност и когнитивните стилове - адаптивен-иновативен - за решаване на проблемни ситуации. Получените данни са от изключителна значимост за приложната спортна психология (2017, 2018);

- с прилагане на синтетичен подход, личността се изучава с отчитане на същностните ѝ характеристики. Редица личностни особености на фехтовача Авторът свързва с особеностите на мотивационния климат - целевата ориентация (към задачата или егото), Аз-ефективността, перфекционизма, видовете мотиви за занимания със спорт и др. при различни по възраст, спортен стаж и квалификация състезатели. Установени са различия между изследваните променливи, както и взаимовръзките между тях (2019);

- с изключителна актуалност са своевременно предприетите онлайн изследвания, проведени с научна прецизност и каузална ангажираност: обхванати и актуализирани са някои възникващи проблеми в условията на Ковид-пандемията. Обект на изследване са стотици спортисти от различни дисциплини (единоборства, индивидуални, отборни) и университетски преподаватели (25-70 г.) и спортното висше образование (2020, три публ);

- специално внимание Савчева, заедно със свои колеги, посвещава и за изследване на психичните умения при спортисти с физически увреждания. Установени са редица качествени показатели при параспортистите като пълноценни личности - позитивни стратегии в състезателната им активност и в тяхното поведение както в спорта, така и извън него (2020, 2021).

Савчева прилага при всички изследвания комплексна методика (тестове, експерименти, наблюдение, анкети и др.). Практико-приложната стойност на научната продукция на Евелина Савчева намира убедителен израз в издадените електронен Учебник (2018) и Монография (2023).

ПРЕГЛЕДЪТ НА ПУБЛИКАЦИИТЕ, ПЕДАГОГИЧЕСКАТА И ПРАКТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ на Савчева се допълва от представените данни за нейния богат социален и организационен опит: координатор и член на организационния комитет при ежегодното провеждане на международната катедрена конференция ЛМС; водещ и ко-водеща на обучения (за екипна ефективност, групов сплотеност и изграждане на екипи, разрешаване на конфликти, мениджърски и лидерски умения и т.н. - 10 програми); системно участие в национални и международни Научни форуми и проекти (по време на инициативата „София-Европейска столица на спорта 2018“); активен член е на Дружеството на психолозите в България, персонален член на Европейската федерация по спортна психология (FEPSAK), на Българската и Европейска асоциации по транзакционен анализ (БАТА и ЕАТА); национален и международен съдия по фехтовка, лицензиран от международната федерация по фехтовка (FIE), съдийстваща на състезания от висок ранг (Европейски и Световни първенства).

Към необхватната активност на Савчева с основание можем да адресираме думите на Т. Ман: „Човек живее не само личния си живот като индивид, но и живота на своята епоха и на своите съвременници.“ Можем да кажем, че нейната научна продуктивност е свързана с интелектуалната свобода при избора на проблематиката за изследвания, избрани (цит. Ерих Фром) по „принципа на пеперудата“: широк размах на интересите, разкриващи страстта на личността от промяна и развитие на собствените възможности и възможностите на другите и, „свързани не толкова с материалното благополучие, колкото с нашата основна страст, братската любов и постигането на хармония в едно здраво общество“.

Участието на Евелина Савчева в обявения Конкурс е логичен, закономерен етап от нейното развитие като специалист с устойчив социален статус. Вярна на своята голяма любов към спорта, Савчева не познава бездействието и, като съвременен, високо ерудиран и предприемчив, амбициозен преподавател и изследовател, осъществил завидна професионална кариера, тя постига важни емпирични и теоретични резултати, с доказано висок научен принос и с перспектива за бъдещ просперитет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Разгледаните наукометрични показатели на спортно-педагогическия и социално-психологичен статус на участника в настоящия конкурс, ми дават основание, с убеденост да предложа на уважаемите членове на Научното жури, да присъди на ЕВЕЛИНА САВЧЕВА академичната длъжност ДОЦЕНТ в професионално направление 7. 6. Спорт (Спортна психология), съобразно изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на НСА „Васил Левски“, за нуждите на катедра „Психология, Педагогика и Социология“.

27. 08. 2023 г., София

(Проф. Ю. Мутафова-Заберска)

Рецензент: .....

REVIEW

By Prof. Julia Mutafova-ZABERSKA

regarding The competition for the academic position "ASSOCIANT PROFESSOR"

by Professional direction 7.6. SPORTS, Specialty "Sports" (Sports Psychology),

announced in the State Gazette, issue 34, pages 58-59, dated 11.04.2023,

with participant Evelina Andreeva Savcheva, doctor

I welcome Gl.as. Evelina Andreeva Savcheva, doctor for her inclusion in the announced Competition! The representative sample of materials as a requirement for admission in the present procedure, clearly and categorically - quantitatively and qualitatively documents her rich, full of creative energy experience as a theorist and practitioner - of a modern sports specialist persistently expanding her competence at the highest professional level.

The education and training of Evelina Savcheva at the "Vasil Lavski" National Academy of Sciences as a full-time student is intensive and is a vivid illustration and example of creative enthusiasm and initiative: along with the educational process and active competitive activity, she joins and completes the "Sports. Management", "Sports Journalism", and after the master's degree successfully defended the scientific and educational degree "Doctor".

I consider Evelina Savcheva's request to participate in the current contest to be completely justified: according to the Latin dictionary (1982, M.), the term "Docent" means "teaching and able to evaluate, impose control and manage the academic process". The data on the following main characteristics in her work so far as Chief Assistant are convincing:

QUALITY OF LEARNING ACTIVITY. With his rich competitive, sports-pedagogical experience as a coach (g.) and assistant (g.) Ev. Savcheva has proven her skills as a sports pedagogue and psychologist. The emotional and scientific, creative climate that she creates in her professional contacts has earned her the respect of everyone in our academic community. Already during her doctoral studies (as a part-time lecturer), she managed to combine her studies with her coaching and competition activities. With her optimistic view of the world and with a serious and responsible understanding of the difficulties in the educational process, Savcheva organizes, optimizes and takes the necessary decisions, measures for successful interaction, communication with students - she is an image of the leader with a flexible, mixed management style, i.e. called "HOMO DRIVER". The learning process is related to:

- exercises in the bachelor's degree of two faculties ("Sports" and "Pedagogy") full-time and part-time, as well as for active athletes; - the lectures and exercises in the specialty "Sports Commentator", in three modules ("Psychology of Communications", "Interpersonal Skills" and "Communication Skills");

- leads three modules on SID: one for bachelors in the Faculty of Sport - full-time and part-time ("Psychology of Coaching") and two modules on SID for masters, Faculty of Sports: 1) "Psychological aspects of sports trauma" (specialty "Sports Psychology") and 2) under the program "Youth activities and sports" ("Life skills for young people through sports") - in regular, part-time and distance learning.

In the training process, Evelina Savcheva combines her sports-pedagogical mastery and psychological training with a proven optimal approach - demandingness and discipline. She succeeds in arousing the interest and guiding bright students to independent creativity - for two of them who defended Diploma theses, she is the Research Supervisor (2019, 2021).

In addition to her teaching employment (2021/22) is the load of semester exams, checking of accounts, reviews, consultations and participation in expert councils, in projects for the needs of the Department of Psychology, Pedagogy and Sociology, etc.

SCIENTIFIC PUBLICATION ACTIVITY is reflected in the presented Tables for the report of scientific indicators. The list contains a total of 13 works: a monograph, a university (electronic) textbook, 11 articles (5 in English, published in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases of scientific information and 6 reports, (placed in non-refereed, peer-reviewed in edited volumes). The first author is on 7 of the publications and the second - on four; her participation as an expert in scientific-applied training programs, research and innovation - three scientific-educational projects - one national ("Erasm") and two international.

The creative potential of E. Savcheva is also enriched by her long-standing - until today - sports career: several times State Champion ("Slavia" and SKF "Escalibur"), participant in several Balkaniads and in a number of European, World Cups and Championships. Today, as a coach of elite athletes and as a teacher, she seeks answers to solve important sports problems both in her long coaching and sports-competition experience, as well as in his competence as a sports psychologist.

Aimed at the integral study of mental skills as the main factors for "effective performance in sports", Evelina Savchevaa also helps her graduates - the future sports specialists - to discover the "best in themselves" to achieve high performance and success.

QUALITY OF SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITY. As a fencing coach, Kolezhkata Savcheva lives-creates with an insatiable thirst for solving a number of tasks and for realizing basic goals - spiritual values for every athlete. With the results obtained, a dynamic enrichment of the theory of Sports Psychology has been achieved; consistently and systematically multidirectional dimensions unfold and deepen over time. Evelina Savcheva's scientific interests integrate the creative possibilities for the quality of both her immediate teaching work with students and for supplementing the theory of sports with new knowledge.

- Savcheva's scientific "start" is methodologically sound: she started researching a wide range of mental problems, she adapted a number of classic tests for Bulgarian conditions and experimented (with ascertaining and formative effect) in the conditions of the activity and applied them in the conditions of the sports preparation (2008, 2010, 2011);

- a solid experimental verification and disclosure of the influence of mental training on the formation of the specific mental skills of fencing competitors from the children's and youth national team was carried out; a new version of the program was implemented with mental training as an effective method of psychological preparation (2017, 2019);

- a complex social-psychological, systemic-structural, differentiated approach is presented in the analysis of the results obtained during training and competition regarding the specific features, differences and dependence in the manifestation of a number of mental skills as a basis for both the organization and management of the educational and training and competitive process, as well as for the personal development of the competitors (e.g., sports confidence and cognitive styles - adaptive-

innovative - for solving problem situations. The data obtained are of extreme importance for applied sports psychology (2017, 2018);

- applying a synthetic approach, Savcheva studies the personality taking into account its essential characteristics. A number of personal characteristics of the fencer are related to the characteristics of the motivational climate - goal orientation (toward the task or the ego), self-efficacy, perfectionism, types of motives for sports, etc. with competitors of different age, sports experience and qualifications. Differences between the studied variables were found, as well as the interrelationships between them (2019);

- with exceptional topicality, a group of online studies were undertaken in a timely manner, carried out with scientific precision and causal commitment: some problems arising in the conditions of the Covid-pandemic were covered and updated. Hundreds of athletes from various disciplines (martial arts, individual, team) and university professors (25-70 years) from sports higher education (2020, three publ) were studied;

- Savcheva, together with her colleagues, devotes special attention to the study of mental skills in athletes with physical disabilities. A number of quality indicators have been established for para-athletes as full-fledged individuals - positive behavioral strategies both in their competitive activity and outside of it (2020, 2021).

In all research, Savcheva applies a complex methodology (tests, experiments, observation, surveys, etc.). The practical-applied value of Evelina Savcheva's scientific production is presented convincingly in the published electronic Textbook (2018) and Monograph (2023). Important addition: the presented publications are consistent in terms of terminology, language, style.

THE OVERVIEW OF THE PEDAGOGICAL, SCIENTIFIC AND PRACTICAL ACTIVITY is complemented by the presented data on Savcheva's rich organizational and social experience with activity in a number of professional associations:

- annual coordinator of the organizing committee during the international departmental conference "Personality, Motivation, Sport";

- leader and co-leader of training in a total of 10 programs (for team effectiveness, group cohesion and team building, conflict resolution, management and leadership skills, etc.);

- systematic participation in national and international Scientific Forums and projects (e.g., during the "Sofia-European Capital of Sports, 2018" initiative);

- active member of the Society of Psychologists in Bulgaria; - personal member of the European Federation of Sports Psychology (FEPSAK),

- member of the Bulgarian and European Associations for Transactional Analysis (BATA and EATA); - national and international fencing judge licensed by the International Fencing Federation (FIE), judging high-ranking competitions (European and World Championships).

To Savcheva's extensive activity, we can rightly address the words of T. Mann: "A person lives not only his personal life as an individual, but also the life of his era and his contemporaries." Her scientific productivity is related to the intellectual freedom in the choice of the problematics for the studies chosen (cited by Erich Fromm) according to the "butterfly principle": a wide range of interests, revealing the passion of the person for change and development of one's own capabilities and the capabilities of others and , "related not so much to material well-being as to our primary passion, brotherly love and the achievement of harmony in a healthy society."

Evelina Savcheva's participation in the announced Competition is a logical, natural stage of her development as a specialist with a stable social status. True to her great love for sports, Savcheva knows no inactivity and, as a modern, highly erudite and enterprising, ambitious teacher and researcher has carried out an enviable professional career, she achieves important empirical and theoretical results, with a proven high scientific contribution and with the prospect of future prosperity.

CONCLUSION:

The examined scientometric indicators of the sports-pedagogical and social-psychological status of the participant in the current competition give me the reason, with conviction, to propose to the deeply respected members of the Scientific Jury to award EVELINA SAVCHEVA the academic position of "ASSOCIANT PROFESSOR" in professional direction 7. 6. Sport (Sports Psychology), in accordance with the requirements of the National Sports Association of the Russian Federation and the Regulations of the Vasil Levski NSA, for the needs of the Department of Psychology, Pedagogy and Sociology.

26. 08. 2023, Sofia

Reviewer:.....

(Prof. J. Mutafova-Zaberska)